

Programa docente en créditos ECTS

CAMPUS :	OURENSE
DEPARTAMENTO :	HISTORIA, ARTE E XEOGRAFIA
CENTRO :	FACULTADE DE HISTORIA
TITULACIÓN :	LICENCIADO EN HISTORIA

CURSO :	2012-2013
---------	-----------

ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

Código	102411521	Tipo	Obrigatoria	Curso	5º	Cuadrimestre	2º	Creditos	4,5
--------	-----------	------	-------------	-------	----	--------------	----	----------	-----

Créditos Teoría	3	Créditos Prácticas	1,5	Grupos Teoría	1	Grupos Prácticas	1
-----------------	---	--------------------	-----	---------------	---	------------------	---

Nome profesor/a	Créditos asignados (teoría)	Créditos asignados (prácticas)
Fermín Pérez Losada	3	1,5

Profesor/a(s) coordinador	Aprobación Departamento	Aprobación Centro
 Asdo.: Fermín Pérez Losada	Data Consello: 11-07-12 Asdo.: Montserrat Iglesias Gómez	Data Xunta: 11-7-12 Asdo.: Mª del Carmen Fdez. Contreras

ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

**FICHA DE ASIGNATURAS DA TITULACIÓN DE HISTORIA DA
UNIVERSIDADE DE VIGO PARA GUÍA DOCENTE
EXPERIENCIA PILOTO DE CRÉDITOS EUROPEOS.**

DATOS BÁSICOS DA ASIGNATURA

NOME: ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

CÓDIGO: 102411521

CURSO ACADÉMICO: 5º

TIPO (Troncal/Obrigatoria/Optativa/L.E.): Obrigatoria

DURACIÓN (cuadrim./anual): cuatrimestral

Créditos totais: 4,5

Créditos teóricos: 3

Créditos prácticos: 1,5

Correspondencia en horas ECTS: 113

CICLO: 2º

CURSO: 5º

CUADRIMESTRE: 2º

DATOS BÁSICOS DO PROFESORADO

NOME (Profesor/a nº 1): Fermín Pérez Losada

ÁREA: Arqueoloxía

DEPARTAMENTO: Historia, Arte e Xeografía

DESPACHO:

Pav. 2, 1º piso, nº 29

E-MAIL:

Fermin@uvigo.es

TFNO.:

988387268

TITORÍAS:

Pendientes

NOME (Profesor/a nº 2):

ÁREA:

DEPARTAMENTO:

DESPACHO:

E-MAIL:

TFNO.:

TITORÍAS:

1º Cuadrimestre:

2º Cuadrimestre:

DATOS ESPECÍFICOS DA ASIGNATURA**1. DESCRITOR:**

Estudio do rexistro arqueolóxico da civilización grecorromana, con especial referencia á Península Ibérica.

2. OBXECTIVOS:**2.1 XERAIS :**

Coñecemento da cultura material da civilización grecorromana, comprensión da súa significación histórica e avaliación da súa relevancia na cultura occidental.

2.2 ESPECÍFICOS**A) Conceptuais**

Identificar e comprender a cultura material da civilización grecorromana.

Analizar e interpretar os devanditos restos, extraendo o seu significado e importancia a nivel histórico.

B) Competencias e habilidades

Competencia e habilidade para identificar a cultura material da civilización grecorromana e extraer a información histórica que contén.

Adquirir capacidades básicas de análise e síntese en relación con esta información.

Organizar e expresar, oralmente e por escrito, os coñecementos adquiridos.

3. METODOLOXÍA DOCENTE:

As **sesións teóricas** consisten en clases maxistras, con exposición oral do tema por parte do profesor. Non obstante, a base da explicación será sempre o abondoso material gráfico proxectado (fotografías, debuxos, esquemas), de especial importancia nunha asignatura dedicada ó estudio da cultura material.

O devandito material gráfico ficará de libre disposición para o alumnado en soporte informático (Plataforma Tem@). Dada a obvia amplitude do temario de teoría en relación ó escaso número de horas disponibles, se procederá a unha selección dos temas mais interesantes e representativos (mínimo de 6), indicados no calendario de organización docente semanal.

As **sesións prácticas** tentarán no posible facer comprender dun xeito real e aplicado os contidos xerais expostos nas clases teóricas.

Consistirán nunha viaxe de estudos para a observación, explicación e comprensión directa, *in situ*, dalgúns dos vestixios arqueolóxicos mais relevantes e significativos tratados na asignatura.

A viaxe de estudos será no ámbito xeográfico próximo (ata 600 kms. de radio máximo a partir de Ourense) e terá unha duración mínima de 2 días ampliables a 3 ou 4.

Se proporcionará o material informativo necesario, complementado coas explicacións *in situ*. Os alumnos deberán participar activamente nas visitas, presentando asemade unha memoria crítica da actividade realizada.

As **tutorías personalizadas** servirán esencialmente para resolver dúbidas, organizar contidos e preparar estratexias de estudio para afrontar a realización do exame final da asignatura.

4. MÓDULOS E TEMARIO DESENVOLVIDO:

Módulo 1: **Arqueoloxía grega.**

Tema 1.- A cidade e o urbanismo. Arquitectura pública civil e relixiosa. Necrópoles e construcións domésticas

Tema 2.- Plástica maior: estatuaria e relevo. Pintura e mosaico.

Tema 3.- O universo cerámico: producións, tipoloxía, funcionalidade e iconografía.

ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

Módulo 2: **Arqueoloxía romana.**

Tema 4.- Construcción e arquitectura. Arquitectura privada e funeraria.

Tema 5.- Cidades e urbanismo: Roma e outras cidades provinciais. Arquitectura pública.

Tema 6.- O exército e os seus asentamentos. O *limes* fortificado. Armamento e equipamento militar

Tema 7.- A paisaxe rural: parcelarios, vías de comunicación, enxeñaría hidráulica, poboados e casas de campo. Arqueoloxía das bases económicas: sector primario, secundario e terciario.

Tema 8.- Plástica e imaxe: estatuaria, relevo, pintura e mosaico. O universo cerámico (produccións, tipoloxía) e outras artes suntuarias e industriais (vidro, metais)

Tema 9.- Necrópoles e arquitectura cultural paleocristiana. Escultura, relevo e mosaico.

5. BIBLIOGRAFÍA:

5.1 XERAL

ADAM, J. P. (1996) *La construcción romana. Materiales y técnicas*, León.

BELTRAN LLORIS, M. (1990) *Cerámica romana. Tipología y clasificación*, Zaragoza.

CHEVALIER, R. (1997) *Les voies romaines*, París.

FERNANDEZ VEGA, P. A. (1999) *La casa romana*, Madrid.

GROS, P. (1996-2001) *L'Architecture romaine du début du IIIe siècle av. J: C. a la fin du Haut Empire I. Les Monuments publics, II. Maisons, palais, villas et tombeaux*, París.

VV.AA. (1989) *Los fenicios*, Barcelona.

WHITLEY, J. (2001): *The Archaeology of Ancient Greece, Cambridge World Archaeology*, Cambridge.

5.2 ESPECÍFICA

AUBET, M. E. (1994): *Tiro y las colonias fenicias de Occidente*, Barcelona.

BARTON, J. M. (ed) (1996) *Roman Domestic Buildings*, Exeter.

BARTON, J. M. (ed.) (1995) *Roman Public Buildings*, Exeter.

BEDON, R., CHEVALLIER, R. e PINON, P. (1988) *Architecture et urbanisme en gaule romaine (52 av. J. -C.-486 ap. J.-C.) I. L'architecture et la ville; II. L'urbanisme*, París.

BONIN, J. (1984) *L'eau dans l'antiquité. L'hydraulique avant notre ère*, París.

BREEZE, D.J. e DOBSON, B. (1978): *Hadrian's Wall*, Londres.

CASTAGNOLI, F. (1988) *Roma antica. Profilo urbanistico*, Roma.

CHOUQUER, G. e FAVORY, F. (1992) *Les Arpenteurs romains. Théorie et pratique*, Archeologie Aujourd'hui, París.

CIANCIO ROSSETTO, P. e PISANI SARTORIO, G. (1994) *Teatri greci e romani. Alle origini del linguaggio rappresentato*, 3 vols., Roma.

CLARKE, J. R. (1991) *The Houses of Roman Italy. 100 B. C.-A. D. 250. Ritual, space and decoration*, Berkeley-Los Angeles-Oxford.

COARELLI, F. (1995) *Guida Archeologica de Roma*, Roma.

COPPA, M. (1981) *Storia dell'urbanistica: la età ellenistica*, Roma.

DE LA BEDOYERE, G. (1993): *Roman villas and the countryside*, Batsford, Londres.

DELCHMANN, F. W. (1993) *Archeologia cristiana*, Roma.

DOMERGUE, C. (1990) *Les mines de la Péninsule Ibérique dans l'antiquité romaine*, Collection École Française Rome 127, Roma.

ELVIRA, M. A. (1991) *Teatros, anfiteatros y circos romanos*, Cuadernos de Arte Español 16, Madrid.

FERNANDEZ CASADO, C. (1983) *Ingeniería hidráulica romana*, Madrid.

FEUGERE, M. (1993) *Les armes des romains de la République a la Antiquité tardive*, París.

FUENTES, A. (1992) *Arte paleocristiano*, Cuadernos de Arte Español 46, Hª 16, Madrid.

GALIAZZO, V. (1995) *I ponti romani*, Roma.

GARCIA y BELLIDO, A. (1985) *Urbanística de las grandes ciudades del mundo antiguo*, Madrid.

GINOUVES, R.; MARTIN, R. (1985-1966) *Dictionnaire méthodique de l'architecture grecque et romaine*, Vols. I-II-III, París.

GORGES, J.G. (1979): *Les villas hispano-romaines. Inventaire et problematique archeologiques*, Bocard, París.

GRECO, E.; TORELLI, E. (1983) *Storia dell'Urbanistica. Il mondo greco*, Bari.

GROS, P.; TORELLI, M. (1992) *Storia dell'urbanistica: il mondo romano*, Roma-Bari

GUIRAL PELEGRIN, C. e SAN NICOLAS, P. (1998) *La pintura y el mosaico romano*, UNED, Madrid.

JOHNSON, Anne (1983): *Roman Forts of the 1st and 2nd centuries AD in Britain and the German Provinces*, Londres.

KOLB, F. (1992) *La ciudad en la Antigüedad*, Madrid.

KRAUTTEIMER, R. (1993): *Arqueología Paleocristiana y Bizantina*, Madrid.

MARTIN, R. (1974) *L'Urbanisme dans la Grece Antique*, París.

MARTIN, R. (1989) *Arquitectura griega*, Madrid.

ARQUEOLOGÍA CLÁSICA

- MCKAY, A. G. (1975) *Houses, villas and palaces in the roman world*, Southampton.
- NIELSEN, I. (1993) *Thermae et Balnea. The architecture and cultural history of roman public baths*, New Haven.
- PEACOCK, D. P. S.; WILLIAMS, D. F. (1986) *Amphorae and the Roman Economy. An Introductory guide*, London.
- RIEGL, A. (1992) *El arte industrial tardorromano*, Madrid.
- STEINBY, E. M. (1993-2000): *Lexicon Topographicum Urbis Romae*, 5 vols., Roma.
- VIGIL, M. (1969) *El vidrio en el mundo antiguo*, Madrid.
- VV.AA. (1981-1985) *Enciclopedia dell'Arte Antica. Atlante delle forme Ceramiche. I. Ceramica fine romana nel bacino Mediterraneo (Medio e Tardo Impero). II Ceramica fina romana del bacino Mediterraneo (Tardo ellenismo e Primo Imperio)*, Roma
- VV.AA. (1990): *The Times. Atlas de Arqueología*, Barcelona.

ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

7.- VALORACIÓN DE CRÉDITOS ECTS.

Materia de 4,5 créditos ECTS = 113 horas de carga de traballo para o alumno/a

Total de horas presenciais: 38

-Teóricas: 27 (Clase maxistral)

-Dirixidas: 8 (Saída de campo 8 h.)

-Avaliación: 4 (Exame 2 h; Corrección/revisión 1 h.)

Total de horas de traballo autónomo: 75

ACTIVIDADES	HORAS PRESENCIAIS	FACTOR¹	HORAS DE TRABALLO AUTÓNOMO DO ALUMNO/A	TOTAL
Sesións teóricas	27		27	54
Sesións prácticas				
Seminarios (dirección e exposición de traballos)				
Visitas e outras actividades	8		32	40
Probas de avaliación continua				
Tutorías				0
Exame final	2		16	18
Revisión de exames	1		0	1
TOTAL	38 horas		75 horas	113 horas

¹ O factor fai referencia, nun cálculo aproximado e revisable no futuro, ás horas que o alumno/a necesita traballar para: preparar as sesións teóricas, as prácticas máis o esquema/resumo, os seminarios (recollida de material, elaboración e exposición dos traballos), as visitas ou outras actividades máis o resumo, as tutorías, a avaliación continua e o exame final, de ser o caso.

ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

8.- AVALIACIÓN

ASPECTO	CRITERIOS	INSTRUMENTO	PESO
Clases teóricas	<ul style="list-style-type: none"> • Asistencia • Grado de participación. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Control de asistencia (clases teóricas e tutorías personalizadas): ata 8 pts. ○ Avaliación cualitativa (observación e notas do profesor) do grado de participación nas clases teóricas e tutorías personalizadas: ata 2 pts. 	10%
Viaxe de estudos	<ul style="list-style-type: none"> • Asistencia • Grado de participación. • Entrega dunha memoria crítica da actividade realizada (mínimo 3 follas de extensión). 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Asistencia á viaxe: ata 4 puntos ○ Avaliación cualitativa (observación e notas do profesor) do grado de participación e interese amosado durante as visitas: ata 1 punto. ○ Avaliación da memoria crítica da viaxe: ata 5 puntos. 	30%
Proba de avaliación teórica	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e comprensión do temario exposto nas clases teóricas. • Capacidade de análise. Organización e coherencia da redacción escrita. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Exame escrito: ata 10 pts. O exame consistirá esencialmente no comentario do material gráfico explicado nas clases. 	60%

O exame escrito da proba de avaliación teórica é o mesmo que o da proba de avaliación final. Xa que logo, resulta obrigatorio para tódolos alumnos/as.

Para aprobar a asignatura (e poder facer media ponderada coas prácticas) é totalmente imprescindible obter unha nota igual ou superior ós 4 puntos no exame escrito. Tampouco poderán aprobar a asignatura aqueles alumnos/as que, tendo aprobado o exame, non teñan participado na viaxe de estudos ou presentado traballo sustitutorio equivalente.

ARQUEOLOXÍA CLÁSICA

Para aqueles alumnos/as que non queiran ou poidan asistir ás clases e/ou presentación de traballos se establecen as seguintes probas de avaliación final::

PROBAS DE AVALIACIÓN FINAL	CRITERIOS	PESO
<ul style="list-style-type: none"> Exame escrito	<ul style="list-style-type: none"> Coñecemento e comprensión do temario exposto nas clases teóricas. Capacidade de análise. Organización e coherencia da redacción escrita.	60%
<ul style="list-style-type: none"> Entrega dun traballo individual bibliográfico de iniciación á investigación, a realizar sobre calquera xacemento ou aspecto arqueolóxico abranguido no temario oficial da asignatura. Extensión mínima de 20 follas A4 de texto, consulta e cita dun mínimo de tres obras específicas sobre o tema a tratar, inclusión a maiores do material gráfico pertinente.	<ul style="list-style-type: none"> Avaliación do traballo sustitutorio da viaxe de estudos: ata 7,5 puntos.	30%

- Nesta modalidade non presencial, os traballos escritos terán limitada a súa calificación máxima a 7,5 puntos sobre 10. Se a isto engadimos que tampouco se puntúa polo concepto de asistencia (10%), implica como resultado que a nota final máxima que se pode obter sen asistir ás clases será de 8 puntos sobre 10.